

30η Διεθνής Συνδιάσκεψη Στρογγύλης Τράπεζας Αρχείων

Τον Οκτώβριο (12-15/10/94) έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη η 30η Διεθνής Συνδιάσκεψη της Στρογγύλης Τράπεζας των Αρχείων, του γνωστού CITRA.

Δεν είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τις εργασίες της Συνδιάσκεψης αυτής. Ήταν άλλωστε κλειστού χαρακτήρα από τη φύση της - σε επίπεδο Διευθυντών Αρχείων και Προέδρων αρχειακών ενώσεων.

Το σημείωμα που ακολουθεί είναι μία πολύ περιληπτική παρουσίαση του προγράμματος των εισηγήσεων στα ελληνικά για λόγους καθαρά ενημερωτικούς.

Το γενικό θέμα της Συνδιάσκεψης ήταν:

«Αρχειακές αλληλεξαρτήσεις στην εποχή την πληροφορικής». Το θέμα αυτό εξετάστηκε από τέσσερις οπτικές γωνίες που απετέλεσαν και το γενικό θέμα τεσσάρων κύκλων εισηγήσεων.

Α΄ Κύκλος - «Αρχειακές Διεκδικήσεις»

1. Το πρόβλημα των αρχείων στο διεθνές δίκαιο.
Νομική προσέγγιση. (Α. ΦΑΤΟΥΡΟΣ - Ελλάδα).
2. Το πρόβλημα των αρχείων στο διεθνές δίκαιο.
Αρχειακή προσέγγιση (Η. BASTIEN - Γαλλία).
3. Υπό αμφισβήτηση αρχειακές διεκδικήσεις και δράση της UNESCO και του ΔΣΑ (Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων) από το 1976. Α΄ Μέρος.
(F.B. EVANS - Μ. Βρετανία).
4. Υπό αμφισβήτηση αρχειακές διεκδικήσεις και δράση της UNESCO και του ΔΣΑ από το 1976. Β΄ Μέρος
(Ch. KECSKEMETI - Γαλλία).

Β΄ Κύκλος - Παραδείγματα κοινής αρχειακής κληρονομιάς. Αρχεία περιφερειακού ενδιαφέροντος.

1. Τα Οθωμανικά Αρχεία (N. TODOROV - Βουλγαρία).
2. Τα Αρχεία του ΑΟΦ (Γαλλική Δυτική Αφρική) (S. MBAYE - Σενεγάλη).
3. Τα Αρχεία των Ινδιών, Πακιστάν, Μπαγκλαντές
(Α. ZAFAR SHEIKH - Πακιστάν).
4. Τα Αρχεία της Αντιβασιλείας του Περού.
(A.L. MENDOZA NAVARRO - Περού).

Γ΄ Κύκλος - Η αρχειακή κληρονομιά του Διεθνούς Εργατικού Κινήματος. Τα μείζονα κηδεμονευόμενα Ινστιτούτα.

1. Το Ινστιτούτο HOOVER (Α. VAN KAMP - Η.Π.Α.)

2. Τα Αρχεία της KOMINTERN

(Κ. Μ. ANDERSON - Ρωσία).

3. Το Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας

(J. KLOOSTERMAN - Ολλανδία).

4. Τα διασπαρμένα αρχεία του ελληνικού κομμουνιστικού κόμματος (Φ. ΗΛΙΟΥ - Ελλάδα).

Δ΄ Κύκλος - Διεργασίες για την αποκατάσταση της αρχειακής κληρονομιάς.

1. Τα κενά των αρχείων του Πατριαρχείου ΚΠόλεως και η αποκατάστασή τους (Μ. ΠΑΪΖΗ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ - Ελλάδα).
2. Το Διεθνές Πρόγραμμα του ΔΣΑ για μικροφωτογράφιση. Υπάρχει μέλλον; (Α. FARRINGTON - Μ. Βρετανία).
3. Προοπτικές της ηλεκτρονικής τεχνολογίας
(Ρ. GONZALEZ GARCÍA - Ισπανία).
4. Διμερής και πολυμερής συνεργασία
(Κ. OLDENHAGE - Γερμανία).

Πολύ σημαντική ήταν η εισήγηση του Α. Farrington (Βρετανική Βιβλιοθήκη) για το μεγάλο θέμα της μικροφωτογράφισης. Κλείνοντας την εισήγησή του υπογράμμισε ότι είναι καθήκον της Ευρώπης να αναλάβει τη σχετική δράση με την επιρροή του ΔΣΑ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υπολογίζεται ότι με τα σημερινά δεδομένα απαιτούνται τουλάχιστον 1 εκατομμύριο δολάρια επί δέκα χρόνια για ένα πρόγραμμα μικροφωτογράφισης από το οποίο θα επωφεληθούν ειδικότερα οι περισσότερες χώρες.

Επίσης σημαντική ήταν η εισήγηση του Μ. Pedro Gonzalez Garcia, Διευθυντού του Γενικού Αρχείου Ινδιών της Ισπανίας για την εισβολή της νέας τεχνολογίας και στον κόσμο των αρχείων, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της στην προσπάθεια αποκατάστασης της αρχειακής κληρονομιάς. Οι δύο αυτές εισηγήσεις υπογραμμίζονται και για τον πρόσθετο λόγο ότι αντιμετωπίζουν συστηματικά και συνοπτικά σημαντικά προβλήματα που, θεωρητικά τουλάχιστον, ενδιαφέρουν ιδιαίτερα και την Ελλάδα. Στην πράξη βέβαια φαίνεται ότι για τη χώρα μας θα είναι μάλλον μια μελλοντική υπόθεση.

Η Ελλάδα και συγκεκριμένα τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και η Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία είχαν αναλάβει τη διοργάνωση της Συνδιάσκεψης. Από ελληνικής επίσης πλευράς έγιναν τρεις εισηγήσεις (βλ. παραπάνω).

Δεν είναι δυνατόν να μη σημειωθεί το γεγονός ότι κανείς από τους τρεις εισηγητές δεν εκπροσωπεί τον χώρο των αρχείων επαγγελματικά. Ο Α. Φατούρος

είναι καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή Αθηνών, ο Φ. Ηλιού είναι γνωστός βιβλιογράφος και η κ. Μ. Παΐζη-Αποστολοπούλου είναι ερευνήτρια στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Η σχέση των εισηγητών με τον κόσμο των αρχείων είναι μάλλον από την πλευρά του χρήστη - ερευνητή.

Τα **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ** της Συνδιάσκεψης μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

α. Το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (ΔΣΑ) οφείλει να παρουσιάσει κείμενο όπου θα διαγράφονται καθαρά οι θέσεις της αρχειακής κοινότητας ως προς το ξεκαθάρισμα των διεκδικήσεων και τις αρχές που πρέπει να ακολουθηθούν έτσι ώστε να λυθούν τα προβλήματα της περιόδου του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και να αντιμετωπιστούν τα νέα που δημιουργούνται ως προς την τύχη της αρχειακής κληρονομιάς κάθε έθνους.

β. Το μικροφίλμ είναι πολύ σημαντικό μέσο αναπαραγωγής αρχείων ώστε, μετά την αντιμετώπιση των νομικών και πρακτικών δυσκολιών, μπορούν να παραχθούν αντίγραφα των αρχείων κοινού ενδιαφέροντος και να διανεμηθούν στις χώρες που διεκδικούν το κοινό αρχειακό τους παρελθόν.

γ. Είναι αναγκαία η με κάθε τρόπο συνεργασία των μεγάλων αρχειακών ινστιτούτων που διατηρούν αρχεία κοινής ιστορίας με άλλες χώρες ώστε να διασφαλιστεί η καλύτερη πρόσβαση στα αρχεία αυτά από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στο περιθώριο του CITRA και συγκεκριμένα 10 και 11 Οκτωβρίου, έλαβε χώρα το λεγόμενο Προσυνέδριο του CITRA καθώς επίσης και η Συνάντηση του CIBAL*.

Επίσης μία από τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις στο πλαίσιο της Συνδιάσκεψης ήταν και τα εγκαίνια του νέου κτηρίου του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας όπου παρέστη και ο Υπουργός Παιδείας. Πρόκειται για το ανακαινισμένο κτήριο του παλαιού Ρωσικού Νοσοκομείου στη Θεσσαλονίκη (οδ. Παπαναστασίου 3).

Το ενημερωτικό τεύχος περί Γενικών Αρχείων του Κράτους που κυκλοφόρησε με την αφορμή της Συνδιάσκεψης, αρκετά εντυπωσιακό για την περίπτωση, ήταν η πρώτη σχετική δημοσίευση, εκτός φυσικά από τη σειρά των δημοσιευμάτων «Βιβλιοθήκη των Γενικών Αρχείων του Κράτους» που κυκλοφορεί περιοδικά και όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν. Θα ήταν ίσως προτιμότερη κάποια πιο διακριτική εκδοτική παρουσία ώστε

να μην έρχεται σε κραυγαλέα αντίθεση με την όχι ιδιαίτερα ενθουσιαστική κατάσταση των ΓΑΚ που χρόνια τώρα παλεύουν να μπουν σε δρόμο και ο δρόμος όλο ξεμακραίνει...

Στο κλείσιμο της Συνδιάσκεψης οι εκπρόσωποι της Κίνας μ' ένα ενημερωτικό έντυπο και μια διαφημιστική τσάντα «υπενθύμισαν» ότι το επόμενο Συνέδριο θα γίνει στο Πεκίνο (2 - 7 Σεπτεμβρίου 1996). Όπως είναι γνωστό, η Διεθνής Συνδιάσκεψη της Στρογγύλης Τράπεζας γίνεται κάθε χρόνο - η επόμενη Συνδιάσκεψη θα γίνει στην Ουάσιγκτον - ενώ το Συνέδριο, κάθε τέσσερα χρόνια.

Το θέμα του επόμενου 13ου Διεθνούς Αρχειακού Συνεδρίου είναι: **«Τα Αρχεία στο τέλος του αιώνα. Επανεκτιμώντας και κοιτάζοντας μπροστά»**. Τα θέματα των τεσσάρων κύκλων των επί μέρους εισηγήσεων είναι τα ακόλουθα:

A. Διεθνής αρχειακή συνεργασία από το Συνέδριο των Βρυξελλών του 1910.

B. Συνέχεια και αλλαγή στις δομές και υποδομές της αρχειακής νομοθεσίας.

Γ. Αλληλεπίδραση αρχειακής θεωρίας και πρακτικής από τη δημοσίευση του Ολλανδικού εγχειριδίου.

Δ. Αντίκτυπος της νέας τεχνολογίας στα αρχεία και την αρχειακή εργασία.

Είναι η πρώτη φορά που το Διεθνές αυτό συνέδριο γίνεται σε μια υπό ανάπτυξη χώρα, γεγονός που υποδηλώνει το ενδιαφέρον του ΔΣΑ για επέκταση της αρχειακής δουλειάς πέρα από τα όρια των ανεπτυγμένων χωρών που με ποικίλους τρόπους έχουν εδραιώσει σημαντική αρχειακή παράδοση.

Μ. Βακαλοπούλου
Γενικά Αρχεία του Κράτους

Το CIBAL (Centre International d' Information sur les sources de l'histoire balkanique et méditerranéenne) συνεργάζεται στενά και εποικοδομητικά με το ΔΣΑ όπως επίσης και η γνωστή IFLA, η FID, φυσικά η UNESCO κλπ.